

listy se slovy, na která se dá ukázat zájmenem „ten“, obtáhněte modrou a ty, na které se dá ukázat zájmenem „to“, obtáhněte žlutou.

Následuje společná kontrola. Učitel se žáků zeptá, zda existují jiná podstatná jména než ta, na která se dá v jednotném rodě ukázat slovy „ten, ta, to.“ Žáci přijdou na to, že taková slova nejsou a takto vyvodíme, že v českém jazyce existují pouze tři rody: mužský, ženský a střední.

Učitel během společné kontroly bude psát slova z pracovního listu do sloupečků (ten, ta, to), které později nadepíše mužský, ženský, střední. Vedle každého slova bude dost místa, aby se sem vešel i jeho tvar množného čísla. Úkolem dětí pak bude vypsát tvary množného čísla vedle všech slov a přijít na to, jak se ukazuje na tvary množného čísla ve všech rodech (tzn. Ženský – vždy „ty“, mužský „ty nebo ti“ – je tedy potřeba dát slovo do jednotného čísla, aby žák poznal rod, střední – „ta“ výjimkou je slovo dítě)

Následně se žáci rozdělí do skupin po čtyřech a budou zařazovat slova na správné místo v tabulce.

Slova se zatoulala pryč z lesa. Zvládnete je dát zpět na správné místo?

	Jednotné číslo	Množné číslo
Mužský rod		
Ženský rod		
Střední rod		

BUK, ZVÍŘATA, LIŠKA, DUBY, JELEN, LÍPA, ŠIŠKY, LIST, STÉBLO, SOVY, KOULOUŠCI, SEMÍNKA, HOUBY, HŘIB, LIŠČE, SELATA, LAŇ, BOROVICE, SMRKY, MECH, VAJÍČKO, ROSA, PTÁČATA, JEHLICE

Stromy a keře se umí stěhovat i cestovat

Stromy i keře mohou žít dlouho na stejném místě, zvláště když už v něm zakoření. Takové se už nikam nestěhují. Ale jejich semena a plody, ty nemají ještě kořeny, a tak se rády stěhují. Některé jen kousek, to když mají těžké plody – jako duby či kaštiny. Zato semínka z jehličnatých dřevin, která mají pěkná křídélka, a vidíme je i u javorů, už větřík zaneše do vedlejší vesnice nebo města.

Semena některých dřevin spadnou i do potůčků, které je za nesou do říček i řek a třeba i do moře. A tam po své dlouhé cestě přistanou někde na břehu a vyroste z nich nový stromeček. Žádná lesní stromová maminka ani neví, kam její děti – semínka – zaneše vítr nebo voda nebo i ptáčky.

Někdy se ze stromu ulomí malá větvička, která také někde v dáli může zakořenit ve svém novém bytě. To často vidíme u vrb a topolů. K obrovskému stěhování stromů a keřů přispěl ovšem i člověk, který při svých cestách po světě našel v těchto nových zemích mnoho jemu neznámých dřevin, a dostal nápad, že si přiveze semena, plody nebo už malé stromky v květináči domů a pochlubí se svým sousedům. To ani nevěděl, zda se těm novým rostlinným obyvatelům bude u nás líbit, zda přežijí naši zimu.

A tak se stalo, že se dřeviny stěhovaly po staletí ze západu na východ, z jihu na sever, přes hory i přes moře. Mnoho těchto stromů a keřů u nás zdomácnělo a málokdo ví, že k nám přišly z daleké ciziny. Z jižní Evropy se k nám třeba přestěhoval ořešák, z Asie šeřík a z Ameriky třeba tůje, douglaska i jalovec.

(Erich, 2014)

1. Vypište z prvního odstavce všechna podstatná jména a určete u nich číslo a rod. Příklad: stromy – č. mn., r. M
2. Odpovězte ve dvojicích na otázky:
 - a) Která semínka se nestěhují moc daleko a proč?
 - b) Díky čemu může vítr zanešt semínka jehličnanů či javorů do vedlejšího města?
 - c) Co se může stát se semínky, která spadnou do potoka?
 - d) U kterých stromů občas zakoření ulomená větvička?
 - e) Z jaké části světa k nám přišel šeřík, jalovec či ořešák?

Na závěr hodiny si ještě zopakujeme určování rodu. Stoupneme si s dětmi do kroužku a do klobouku dáme kartičky se slovy. Klobouk se bude posílat po kruhu, každý si jedno slovo vytáhne a určí jeho rod.

Slova: BORŮVKA, MALINY, MUCHOMŮRKA, JEŠTĚRKY, DŘEVINA, JEDLE, KOŘEN, KMENY, PLOD, ŽALUDY, MRAVENEK, HABRY, KŘÍDLA, SEMÍNKO, KLÍŠTĚ, HNÍZDA, DŘEVO, JEHLIČÍ

1. Přečtěte si básničku, vypište z ní všechna podstatná jména a určete jejich číslo a rod.

Stromy

Vzduch a slunce stromům stačí,
vodu pijí ze země,
kolébají hnízda ptačí,
šeptají si tajemně,
Možná, že mi tiše poví:
Neboj se a pojd' k nám blíž,
Celý svět je pohádkový,
víš?

(Žáček, 2015)

2. Doplníš správně česká přísloví a rčení? Vysvětli jejich význam.

Kluk jako _____.

Jak se do _____ volá, tak se z _____ ozývá.

Je to jako nosit _____ do lesa.

Jsi vedle jak ta _____.

To jsem z toho _____.

Kdo se bojí, nesmí do _____.

Je jich jako _____ po dešti.

Nekupuj _____ v pytli.

Slupnul to jak _____.

Křičí jak na _____.

Je mazaný jak _____.

3. Do básniček doplňte chybějící názvy stromů. Rýmy vám napoví. U vyznačených slov pak určete rod (slova mužského rodu podtrhněte modrou, ženského červenou a středního žlutou barvou).

Opadavý jehličnan?
Všem **dětem** je jistě znám!
V listopadu i v říjnu
spadnou **jehly** z _____.

Z větví jehly zelené,
u nich **šišky** vztyčené.
Uhádnete hnedle,
že tohle je _____?

Ostré krátké jehlice,
dolů visí šišťice,
Kozel by tě trk,
když nepoznáš _____!

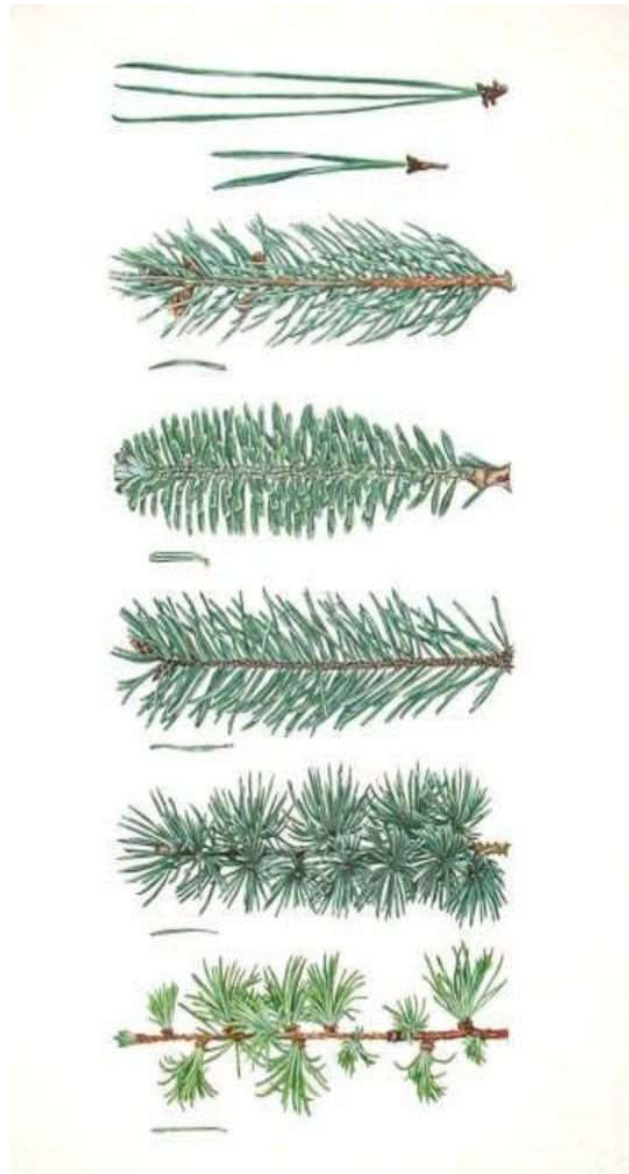
Krejčímu se někam sběhly
skoro všechny dlouhé jehly.
V hustém **svazku** jehel více
má taky strom _____.

Kdo léčivé **květy** má?
kdo nám spoustu **srdcí** dá?
Komu z větví ptáček pípá?
Správně děti, je to _____!

Štíhlý, krásně bílý **kmen**
v lese svítí celý den,
určitě to ví i Líza,
bílou kůru má jen _____.

Veverka má nejvíce
ráda suché **bukvice**.
Kde rostou, ví každý **kluk**!
Bukvice má jenom _____.

(Pospíšilová, 2014)

4. Najdete v povídání skřítka Lesníčka schované názvy stromů?

My skřítkové jsme takoví lékaři lesa. Když je někdo nemocný, zlomí si packu, nebo mu roste v zubu kaz, hned se vydá za námi. Nedávno sem přišel zajíček, že ho bolí palec a noha brní, jako by mu v ní lezlo tisíc mravenečků. Poskakoval po lese moc rychle a si narazil packu, tak jsem ji ošetřil jitrocelem, a hned to bylo lepší. V zimě se zase zastavila srnka, že pořád smrká a ukazovala nám svůj obří zarudlý čumáček. Se skřítkem Bylinářem jsme jí uvařili lipový čaj a za chvíli byla zdravá jako rybička. A zrovna dneska se tu objevila kamarádka liška a stěžovala si, že ji vzadu bolí ocásek. Podívali jsem se na to a zjistili jsme, že se jí tam na lovu zachytily bodláky. Tak jsme je opatrně vymotaly a bolest byla pryč. Zvířátka jsou naši kamarádi, a tak je dle možností vždycky rádi ošetříme.